

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1711

§. III. Multiplex allegatæ doctrinæ contradictio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84783](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84783)

§. 8. ait ineptiam esse credere, Sacram Theologiam esse propter exercitationem, quod præclare ostendit; sed iterum ad Probabilitatem revertens ait pag. 262. quòd si *fructibus cognoscenda sunt arbores, regula autem Evangelij est, Est, est, probabilitas ista bipes, de est, & non est, sequitur regulam probabilitatis non esse regulam Evangelij.*

§. III.

Multiplex allegata doctrina contradictio.

SUMMARIUM.

Omnia evidenter retorquentur, & multiplex contradictio, à n. 225. ad 245.

Ut Theologia contradicentium Theologorum sit scientia, necesse non est, ut qualibet sit vera in re, sed satis, ut ex gravi ratione suo Patrono videatur vera, n. 227.

Ut quis juret se alicujus doctrinam secuturum, satis est, ut ei sit certo probabilis, n. 230.

Ad juramentum satis gravissima verosimilitudo, n. 231.

Alterutra è Scholis necessitabitur ad perjurium, si datur obligatio veri in re, n. 232. 233.

Ut sapiens inveniatur, necesse non est, ut prius veritas inveniatur, n. 234.

Hoc ipso quòd tuto omnem Ecclesie Doctorem sequi possum, veritas logica non est regula, n. 235.

Probabilitas statuenda pro regulà conscientie non potest esse, qua fere semper unitur vero, ut est in re, ib.

Inaniter Probabilistis, & Probabilioristis insultat, & gloriatur, se totum opus suum per verum texere, n. 236. 237.

Etsi probabilitas in genere eque cum vero, ac falso uniri possit, non tamen hac, aut illa in particulari, ib.

Christus D. est Veritas, tum speculativa, tum practica, n. 238.

Liberitas opinandi coerceri nequit per obligationem veri, ut est in re, n. 240.

Confundit regulam Evangelij, Est, est, ibid.

Infero evidenter sequi ex Celladei doctrinà, aliquem damnari posse sequendo Divum August. vel D. Thom. n. 242. 243.

Celladei in suo Opere, Ideas Platonicas secutus videtur, ib.

Divus Chrysost. damnans probabilitatem, locutus est de sermonis eloquentià contra fidem, n. 244.

Nos semper, vel directè, quoties veritas est certa; vel reflexè, quoties est incerta, sequimur verum, n. 245.

N.

225. **E**X his, quæ totà qu. 13. trahit P. Elizald. P. Eliz. constat 1. argumentum ad hominem

contra eundem, immò ejusdem contradictio. Si enim sola veritas logica est regula, cum aliunde evidens sit duplici contradictoria opinioni, aut duplici Ecclesie Doctore contradicenti convenire non posse, quomodo Dei Ecclesia utrumque colit ut verum, & permittit, ut utraque contradictoria cum laude, privilegio, & stipendio à diversis Scholis doceatur? Huic argumento, quantumcumque se torquet, non respondebit, nisi nobiscum dicat, quòd non tantum veritas, ut est in re, quoties ea nobis est evidenter nota, sed etiam veritas ut est prudenter in nostra mente, est dicta regula; atque adeo licet ex Scholis dissentientibus una tantum verum dicat ut est in se; utraque tamen dicit verum ut sibi ex gravi ratione apparet verum, seu dicit probabiliter, aut probabilius verum, quo solo Ecclesia contenta est, quoties veritas ut est in re, est obcurissimum, & planè incerta.

Constat 2. alia multiplex contradictio, nam supra lib. 6. qu. 8. §. 9. pag. 213. docuerat 1. Theologiam esse veram scientiam, & 2. destrui probabili, si falsum sit: 2. Magistram Theologiam teneri sub mortali ad verum: 3. pag. 214. opiniones quo magis probabiles, si falsæ sint, esse nocentiores: 4. §. 10. pag. 214. melius esse, aut minus malum esse ignorare, quam probabiliter etiam errare: & pag. 215. falsum probabile ita esse falsum, ac falsum improbabile; & quòd qui probabilia docent, non doceant Theologiam, & pluribus similia: hic autem docet optimam esse contrariam Cathedralrum institutionem, quia ex hæc contrarietate magis elucet veritas; & procul abesse falsum Scholarum à falsis Hæreticorum; eo autem ipso quòd P. Eliz. approbet, nec possit non approbare diversarum Cathedralrum contrariam doctrinam, eo ipso reprobare tenetur ea, quæ docuit qu. 8. citatà; cum contrariam Cathedralrum doctrina approbata ut bona, opponatur evidenter illis, quæ qu. 8. docuerat. Ut autem hoc ostendam, ita

Arguo 1. Theologia est vera scientia: ergo vel non omnis Theologia, quæ à contrariis Scholis dicitur, est Theologia, cum una tantum sit vera in se; vel si utraque est Theologia, necesse non est, ut utraque sit in se vera, sed satis est, ut docenti appareat ex gravi fundamento vera, seu probabilis, aut probabilior.

Arguo 2. Vera scientia destruit probabili: sed quæ docent Scholæ contrarie, sunt tantum probabilia, aut probabiliora ad summum: (loquor semper ubi veritas non est evidens; ubi enim evidens est, non datur contra-

contrarietas, cum eo ipso una Schola doceret evidenter falsum, & non esset admittenda) ergo quæ tradit utraque Schola, non est vera scientia; vel si est vera scientia utriusque Scholæ, necesse non est ad veritatem scientiæ, ut sit vera evidenter, aut in se, sed satis ut sit probabiliter vera.

Arguo 3. Theologie Magister tenetur sub mortali ad verum: ergo cum ex contradictibus alter non dicat verum, alter Magister, & ejus Schola peccat mortaliter; vel si neuter peccat, neuter tenetur ad verum ut est in se, sed tantum ad verum ut sibi apparet, seu ad probabiliter verum; (loquor ubi veritas est dubia, ut est, dum contrariæ sunt Scholæ.)

Arguo 4. Opiniones falsæ quò probabiliores sunt, sunt nocentiores: ergo cum alterutra ex Scholis contrarijs sit falsa, eademque à suis defendatur ut probabilior, erit nocentior; vel si nocentior non est, ut certe non est, falsum est opinionem falsam eò esse nocentior, quò probabilior.

Arguo 5. Minus malum est ignorare, quam probabiliter etiam errare: ergo dum Pontifices, & Regna cumulant diversis privilegijs, & stipendijs utramque Cathedram, quarum unam probabiliter errare est evidens, eligunt maius, quam minus malum; immò eligunt absolute malum, quia Scotistarum judicio Thomistæ errant; & Thomistarum judicio Scotistæ errant: vel si non eligunt malum, falsum est, quòd sit minus malum ignorare, quam probabiliter errare.

Arguo 6. Falsum probabile est ita falsum, ac falsum improbabile: ergo cum alterutra Schola, ut est certum, dicat probabiliter falsum, ita dicit falsum, ac diceret falsum improbabile; & sic pessimè duplex opposita doctrina permitteretur: vel si hoc non tenet, nec tenet, falsum probabile, ita esse falsum, ac falsum improbabile.

Arguo 7. Qui docet probabilia, non docet Theologiam: ergo, cum utraque contraria Schola, ubi veritas est dubia, doceat tantum probabilia, (licet enim cuique propria doctrina videatur probabilior, adhuc manet intra terminos probabiliteris, neque enim pervenit ad evidentiam) utraque Schola non docet Theologiam; atque adeo Ecclesia utramque Theologicam Scholam permittens, permittit Scholas, quarum neutra docet Theologiam, quia utraque docet tantum probabilia.

Videat Lector solam contrariarum Theologie Cathedrarum inductionem esse argumentum, cui P. Eliz. respondendo satis non est, si verum est quod ipse tradit, nos teneri

semper ad verum ut est in se, & solam veritatem ut est in se, esse regulam; non autem contentus est vero, ut nobis ex gravi fundamento apparet, quoties verum ut est in se, est nobis occultum: illud autem verum ut nobis apparet, tam varium, & multiplex est, quam multiplex est Schola opposita; unaquæque enim putat se dicere verum ex gravi fundamento, & dicit verum, ut sibi apparet, & implet obligationem veri ad quam tenetur, dicendo id, quod sibi verum apparet; & tamen utraque dicit tantum probabiliter verum ut est in se, alias alterutra diceret evidenter verum, alterutra evidenter falsum. Idem argumentum fieri potest de Ecclesiæ Doctoribus contradicentibus, quorum quemlibet tuto, juxta P. Eliz. sequi possumus.

Constat 3. alia contradictio; nam qu. 8. N. §. 9. pag. 213. ait Magistrum Theologiæ docendo probabiliter falsum peccare mortaliter; hic autem pag. 256. negat peccare mortaliter qui defendit aliquam Durandi sententiam, quam putat falsam; dicere autem non peccare, quia non tradit tamquam suam, sed tamquam Durandi, est nihil dicere; semper enim defendit sententiam sibi falsam, atque adeo sive tradat ut suam, sive ut alienam, si eam defendit, & putet falsam, falsum defendit, & sic peccabit mortaliter; vel si non peccat mortaliter, falsum est, quòd Magister docendo probabiliter falsum, peccet mortaliter. Immo si Magister docendo probabiliter falsum peccat mortaliter, omnis Magister docendo probabiliter vera, cum ea sint probabiliter etiam falsa, peccabit mortaliter; neque enim ei Magistro suum verum est evidens, sed est probabiliter verum; ergo si reflectat ad probabilitatem oppositam, poterit ei esse probabiliter falsum.

Constat 4. æquivocari dum dicit, neminem voto, juramento, aut constitutione obligari posse, ut defendat aliquam doctrinam tamquam propriam, nisi putet veram: vel enim debet hoc putare evidenter, seu scire esse evidenter veram; & hoc dici non potest; nemo enim tam excors erit, qui dicat omnia, ad quæ voto, aut juramento tenetur, esse ferè semper sibi evidenter vera; & omnia, quæ opposita Schola docet, esse sibi evidenter falsa: vel putare tantum debet, esse sibi probabiliter, aut probabilius tantum vera; & sic ex. gr. Thomista jurans se D. Thomæ doctrinam facturum suam; & Scotista jurans se facturum suam Scoti doctrinam, non jurant se dicturos evidenter, sed tantum probabiliter, aut probabilius vera; atque adeo ut quis juret se aliquam doctrinam secuturum, non est necessaria, nisi gravis verofis

verosimilitudo, non autem veritas, ut est in se in ipsa doctrina: ergo ut quis juramento obligetur, non est necessaria veritas ut est in se in doctrina, sed satis est solida apparentia veritatis. De cetero, quod absit opinari de viris omni exceptione maioribus, alteruter Scotista, & Thomista esset perjurus, cum una tantum sit veritas in doctrina contradicente. Immo sicut ut ego jurem Petrum intuisse mortem Pauli, satis est, ut ex errore invincibili putem talem hominem fuisse Petrum; ita etiam, ut quis juramento obligetur defendere aliquam doctrinam, satis est, ut ex errore invincibili veram putet; si autem est vera ex errore invincibili, est in se falsa: ergo ad juramentum satis est gravissima apparentia veritatis.

N. 231. Constat 5. alia evidens contradictio; ait enim, quod ut quis doctrinam alicujus sub juramento defendat, satis est, ut sciat fere semper esse veram; quod certe mirabile est: si enim ex gr. Thomista scit fere semper doctrinam D. Thomae oppositam Scoti esse veram, eo ipso scit (ecce primum absurdum) doctrinam Scoti esse fere semper falsam; quis autem dicat, quod omnis Thomista sciat (hoc enim importat evidentiam) doctrinam Scoti esse fere semper falsam; idem enim Scotista dicere poterit de doctrina S. Thomae, quod certe modestam sapientum Theologorum indolem non laeret. Rursus, si, ut aliquis sub juramento defendat alicujus doctrinam, debet scire fere semper esse veram, sequitur, quod institutio contrariorum Cathedralium ubique celebrata, & contrariorum Theologorum convocatio ad Concilia, erit summe perniciofa; alterutra enim Schola emitteret juramentum falsum, & necessitaretur ad evidens perjurium; nam ex P. Elizald. juramentum emitti non potest, ubi non est scientia, seu evidentia veritatis: similiter ex eodem emitti non potest juramentum, ubi non est veritas ut est in se: sed in neutra doctrina Doctorum contradicentium est evidentia veritatis pro una parte determinata; alias opposita esset evidenter falsa; & in una doctrina Doctorum contradicentium non est veritas, ut certum est: ergo una tantum, immo neutra emittere potest juramentum; atque adeo si Thomista ex gr. obligatur juramento ad sequendum D. Thomam, non potest Scotista emittere juramentum sequendi Scotum; alteruter enim obligatur ad perjurium; immo cum nec Thomista, nec Scotista evidenter noscat doctrinam propriam esse fere semper veram, neuter jurare poterit, cum ad juramentum, juxta P. Elizald. necesse sit, ut sciat talis Doctoris doctrinam

esse fere semper veram, atque adeo utriusque jurando peccarent.

Ecce quae consequentia sequuntur ex obligatione ad verum ut est in se, quam toties P. Eliz. nobis inculcat; cum tamen omnes uno ore fateantur, quod quoties veritas post serium hinc inde examen manet dubia, satis fit, ut quis sequatur id, quod probabiliter, vel probabilius videtur verum, seu verum ut est in nostra mente ex gravibus motivis. Immo idem P. Eliz. lib. 6. qu. 2. §. 6. ait, quod qui impar est vero dignoscendo, non est dignus iudex, loquitur de iudice legali; quod idem proportionaliter dicit de Theologo: & §. 7. ait, quod ut quis sit dignus iudex, si fere semper verum sciat, & discernat, etsi aliquando in paucioribus deliciat: & §. 8. ait: Satis item est, si quis vel in proprio sermone, vel ex aliquo Authore fortuito, verum plerumque novit, & raro delicit, atque adeo querendus est Auth. & suus factus, qui ut plurimum verum dicat: immo §. 8. pag. 373. subdit: Satis est alios Doctores errare, facere suos, quamquam adeo veri non sint, nisi hoc minus malum erit, quam si egerant quaedam ingenia de suo moliantur: & quoad Theologos attinet, habemus Dei gratia DD. plurimum famulos plerumque saltem veros, & notissimos, quos nostros facere, & sequi liceat, & tenemur. Ecce 1. insignis contradictio; nam lib. 6. clamavit contra Probabilitatem dicendo, quod infallibilitatem maiorem Doctoribus, quam Papa, & Deus habeat; modo autem dicit convenire plerumque, & querendum Authorem, qui ut plurimum verum dicat, & faciendum suum; immo dari plurimos, quos liceat facere nostros, & eos sequi, & tenemur. Ecce 2. nil tandem dicere, quam quod nos dicimus, cum hoc discrimine, quod nos non nobis contradicimus, volumus enim quod sequendum sit verum in re, ubi certo constat; ubi autem certo non constat, sequendum id, quod nos nobis ex gravi, aut graviori fundamento verum videtur. Dum autem compellitur, ut sequamur Doctores, qui plerumque verum dicant; si sermo sit de vero, ut est in re, & hinc inde inter eos controverso, provocat nos ad Ideas Platonis; quis enim inter Doctores est, de quo aliquis sit certus dicere, plerumque verum, ut est in re, si adde aliquod grave, & firma ratio pro opposito?

Constat 6. alia contradictio; nam supra lib. 6. qu. 12. §. 7. pag. 251. reprehenderat, qui putant prudentes, & sapientes esse obvios; P. Eliz. inquit, Hoc opus, hic labor est sapientibus, & prudentibus invenire, & non nisi inventa veritate inveniri sapientes. Hic autem pag. 258. dicit adeo facile esse discernibiles veros a falsis

falsis Doctoribus, ut etiam ignorantes inter eos discernere possint : ita enim arguo 1. Sapiens non invenitur, nisi inventa veritate : sed ignorans non potest invenire veritatem, immo in pluribus ne quidem extremè docti, ut patet ex perpetua Doctorum, & Cathedrarum oppositione : ergo ignorans non potest invenire sapientem ; vel si potest, ut potest, necesse non est ad hoc, ut inveniat sapientem, invenire prius veritatem.

Arguo 2. quod ignorantes facile discernere possunt ; est adeo obvium, ac sunt ipsi ignorantes : sed ignorantes facile discernere possunt inter sapientes, & non sapientes, seu inter veros, & falsos DD. ergo Doctores sapientes sunt facile obvii ; vel si non sunt, non possunt ignorantes facile discernere inter veros, & falsos.

Constat 7. quod P. Eliz. non respondeat argumento sibi à se objecto, nempe unde cognoscere possumus Doctorem aliquem ferè semper dicere verum. Quod enim dicit de judicio Ecclesie ; eos nempe, quos Ecclesia, Doctorum Ecclesie albo inseruit, nos posse tuto sequi, verum prorsus est, sed est diminutum ; immò eidem P. Eliz. contradicit ; est diminutum, & ideo rogatus, an possumus sequi aliquem, qui non sit Doctor Ecclesie, ait se non discutere, cum tamen necessario hoc resolvendum esset ; tum quia lib. 6. qu. 21. §. 8. dicit dari plurimos famosos DD. Theologos, quos nostros facere, & sequi liceat, & teneamur ; tum quia passim occurrunt casus morales, quos ne leviter quidem Ecclesie Doctores tetigerunt : ei contradicit, tum quia si quemlibet Ecclesie Doctorem tuto sequi possumus ; ergo S. Thomam, & S. Bonav. sibi contradicentes, adeoque utrumque contradictorium erit licitum ; tum quia si ad invicem contradicunt, unus tantum dicit verum, alter falsum : ergo cum, juxta P. Eliz. possum tuto sequi quemlibet ex oppositis Ecclesie DD. immò non est ubi erramus, ut loquitur P. Eliz. loquendo S. Tho. & S. Bonav. invicem contradicentes, sequitur nos posse tuto sequi falsum, nec erit ubi erremus, nempe practice ; ergo veritas logica non est sola regula nostrarum actionum, sed etiam veritas prudentialis, seu gravissima ratio, vel autoritas.

Constat 8. alia contradictio ; ait enim probabiliam ferè semper veritati annexam esse regulam conscientie, cum onere tamen preferendi Ecclesiam cuilibet Doctori ; quibus ultimis verbis non dicit nisi quod omnes ; omnes enim dicimus nullam adesse probabilitatem in una parte, quoties alia pars contradictio nis est certa. At non capio quid sibi velit per

ca verba, probabilitas ferè semper veritati annexa est regula conscientie ; non, inquam ; capio 1. quia alibi docet solam veritatem esse regulam ; ita ut ne quidem certitudo veritatis, si opinio sit in re falsa, exerceat ; modo autem dicit, quod probabilitas ferè semper annexa veritati sit regula. Secundo, quia quaero, quid veniat per to veritati ? an veritas speculativa, & ut est in se, an practica ? Non veritas speculativa, quia quoties duo eminentes Doctores, ex. gr. S. Thom. & S. Bonav. aut Scotus sibi contradicunt, cum in una tantum opinione sit veritas speculativa, consequenter probabilitas opinionis fallae non est annexa veritati speculativae ; ergo probabilitas, quae, juxta P. Eliz. est regula conscientiae, non est probabilitas ferè semper annexa veritati speculativae. Consequentia probatur ; quia, juxta eundem, possum tuto sequi cujuslibet Ecclesie Doctorem opinionem, si non sit certo falsa per definitionem Ecclesie ; ergo possum tuto sequi opinionem probabilem omnis Doctorem Ecclesie contradicentis : sed alterutra probabilitas opinionum contradicentium non est annexa veritati speculativae ; nam alterutra est in re falsa ; ergo probabilitas, quae est regula conscientiae, non est, quae ferè semper est annexa veritati speculativae, sed veritati practicae ; immò etiam daretur probabilitatem ferè semper annexam veritati speculativae esse regulam conscientiae, ut vult P. Eliz. ecce tamen hinc alia contradictio ; quia eadem probabilitas ferè semper annexa veritati speculativae, potest aliquando veritati speculativae non esse annexa : quaero autem, an tunc ea probabilitas sit regula conscientiae ? Si affirmat ; ergo probabilitas annexa falsitati est etiam regula conscientiae ; quod tamen ubique negat, jactans solum verum esse regulam conscientiae. Si negat ; ergo tunc non erit regula conscientiae ; atque adeo nullum ex DD. Ecclesie contradicentibus tuto sequi poterò ; quia licet eorum rationes probabiles, ubi veritas est dubia, sint ferè semper annexae veritati speculativae ; attamen, cum hic, & nunc possint non esse annexae, non poterò hic, & nunc eos tuto sequi : esto enim detur eos pierumque dicere verum, mihi tamen non constat, an hic, & nunc illud dicant.

Constat 9. quo veritatis fundamento gloriatur se totum suum opus texere ubique per verum : 1. quia cum pluribus laboret contradictionibus, non minus dicit falsum, quam verum ; 2. quia quomodo ubique texit verum, qui nunc dicit solam veritatem esse regulam, nunc quemlibet Ecclesie Doctorem ad invicem

in vicem contradicentem nos tunc sequi posse, cum tamen unus falsum dicat; 3. quia *lib. 6. qu. 19. §. 7. pag. 329. & §. 10. ab initio*, agens de scientia in Doctore, & Confessario, necessariam, dicit, quod tota doctrina data §. 9. hac propositione claudatur; quod scilicet tenentur saltem plerumque verum ipsum esse, & docere in materia, & sphaera unicuique sua. In quibus verbis est alia contradictio; & suppono per verum venire verum ut est in re, alias nobiscum concordabit. Modo quaeritur, an inter Thomistas, & Scotistas dentur egregij DD. & Confessarij? Non negabit; & tamen negare debet, nam si omnis Confessarius plerumque verum dicere debet, alteruter, nempe Scotista, aut Thomista, non erit bonus Confessarius, quia implicat, ut sibi contradicunt, uterque fere semper dicat verum ut est in re.

N. Constat 10. inaniter insultare contra Probabilitatem, Probabilioritatem, & eos, qui admittunt ut licitum sequi probabilissimam; certum enim est ex Alexandro VIII. nos posse sequi opinionem probabilissimam. Quod autem inaniter insultet Probabilistis, & Probabilioristis, patet; quia licet omnes dicamus probabilitatem, & probabilioritatem in genere eque connecti posse cum vero, ac falso, quatenus tam verum, quam falsum potest esse probabile, & probabilius; atamen tales rationes particulares probabiles, aut probabiliores, quae probant unam partem contradictionis, quamdam veram, non sunt indifferentes, ut probent oppositam, nec possunt uniri falsitati oppositae. Adde: Licet probabilitas, & probabilioritas sit indifferens ad verum, & falsum speculativum, non tamen ad verum practicum; sunt enim necessariò connexae cum veritate practica prudentiali. Quod autem frigidè dicit, nos totum salutis negotium committere cui libet Doctore, est falso falsius, nec eget responsione; immò in hoc incidit P. Eliz. nam *lib. 6. qu. 21. §. 8. consulit quaerendum Authorem, & suum faciendum, qui ut plurimum verum dicat; immò ibid. pag. 373. plurimos famosos DD. dari dicit, quos nostros facere, & sequi liceat, & teneamur.*

N. Constat 11. Thrafonticè valde dictum, dum de se dicit, quod totum suae doctrinae fundamentum est Iesus Christus, qui est Veritas: de nobis autem dicit, quod nostrum sit probabilitas, quae non magis est Christus, quam non Christus. Dico enim, quod nec eius fundamentum est sola veritas, ut patet ex eius contradictorijs, immò ex his, quae tota hac *quest. 13. dicit de Magistris contrarijs*; rursus si est veritas, est veritas putata,

non autem in re; nam certum est errorem in vincibilem non esse veritatem. Nec nostrum fundamentum est sola probabilitas, nam vel est certa veritas, ubi ea constat, vel ubi ea constare non potest, est veritas practica, seu gravis verosimilitudo orta ex probabilitate: & Christus D. est Veritas non tantum speculativa, sed etiam practica, quatenus est Legislator docens quid operandum quando veritas est certa, & quid quando est incerta.

Constat 12. alia contradictio; nam *pag. 260. §. 6. quaerens, an praefer Ecclesiae DD. possimus citra examen ferum, quas dicunt, facere nostros alios DD. aut se nihil determinare; & tamen §. 7. dicit praefare ut Theologiae Moralis Professores obligentur ad aliquem sequendum; quem autem? rogo: an Ecclesiae Doctorem? & hoc non, nam plurimae materiae morales, valde arduae tractatae non fuerunt ab Ecclesiae Doctore; ex. gr. an contractus Moatra sit licitus; an cambium recurrat; & siccum; an contractus societatis; an res aliena ex levi advertentia subleata, & consumpta sit sub mortali restituenda; ergo non Ecclesiae Doctorem; immò cum obligandi essent ad Doctorem Ecclesiae sequendum, cum huic alter Ecclesiae Doctor in re obscurus plerumque opponatur, non ideo sequentur nisi dubie, & incerto verum, an alium? & hoc non, nam ait se non determinare: ergo obligat ad impossibile. Hoc scio, quod *qu. 13. §. 5. pag. 258. tantum tribuit ignorantibus, ut discernere possint inter veros, & falsos DD. Rursum qu. 21. §. 8. dicit: Habemus Dei gratia DD. plurimos famosos plerumque saltem veros, (loquitur de Theologis) & notissimos, quos nostros facere, & sequi liceat, & teneamur. Cur ergo dicit, se nihil determinare, cum tamen eodem §. 6. determinaverit, & infra qu. 21. §. 8. Cur quod concedit ignorantibus, non concedat, in ordine ad discernendum prudentem inter DD. falsos, & veros, ipsi Theologiae Moralis Professoribus? Cur si plurimi notissimi Theologi dantur, quibus stare teneamur, non remittit eosdem Professores ad eosdem Theologos?**

Constat 13. libertatem opinandi non concedi, sed ampliari a P. Eliz. nam obligat vel ad fere semper verum ut est in se, vel ad verum ut est in nostra mente, seu ad ad quod ex gravi fundamento putamus verum. Si secundum; dicit quod nos: si primum; dicit falsum, & contradictorium: falsum, quia saepe veritas ut est in se ignoratur; contradictorium, quia ait nos posse tunc sequi quem libet Ecclesiae Doctorem; in utroque autem

morum, est rara aliqua dissensionem, & errores transmittantur. Sed contra 1. quia S. Chryso- st. per probabilitatem intelligit eloquentiam, & sermonis venustatem, nulla prudenti ratione firmatam, quales erant Sophistarum antiquorum, & Hæreticorum contra nostram fidem rationes, contra quam nulla adest vera probabilitas; ut enim idem P.

P. Eliz.
Tullius.

Eliz. pag. 3. 1. fatetur ex Tullio, Nil est tam falsum, quod non excolatur venustate sermonis. Contra 2. quia certum nobis est, quod doctrina SS. Patrum sit tuta regula fidei, & morum, et si ea doctrina non sit certa, sed probabilis; & ideo ex hoc ipso inferimus doctrinam probabilem esse tutam regulam fidei, & morum. At totum hoc ipsum est contra P. Eliz. nam sequitur, quod sola doctrina plerumque vera non sit unica fidei, & morum regula; immo implicat, ut quilibet Ecclesie Doctor dicat plerumque verum, quoties inter se opponuntur; ergo si quoties in eo, in quo opponuntur, licet quemlibet ex illis sequi, eo ipso evidens est, quod non tantum plerumque verum in se, sed etiam plerumque falsum, dummodo appareat plerumque verum prudenter, (tale autem regulariter apparet, quoties a Doctore Ecclesie docetur) erit tuta regula morum. Quod autem dicit SS. PP. vix opponi inter se, fatetur ita esse in rebus quasi certis, non autem in illis, quæ adhuc post diuturnum serium examen, & dissensionem incertæ manent.

N.

245.
P. Eliz.
Protag.

Dices 2. Protagoras, non autem Pythagoras, ut vult P. Eliz. lib. 1. qu. 16. §. 1. sentit verum non esse invenibile: ergo incidimus in sententiam Protagoræ. Sed contra: quia Protagoras sentit nullum verum esse invenibile, adeoque nullâ diligentia pro inventionem veri utendum; nos autem dicimus plurima vera esse evidentiâ, & utendum diligentia, ut inveniatur verum; quod si post seriam diligentiam non inveniatur, erit invenibile ex ignorantia invincibili, non ex vincibili. Quare fatemur in omnibus ante omnia ipsam directam veritatem quærendam; quæ si post debitum examen, adhuc maneat incerta, quærenda est veritas reflexa, ut nos facimus; & hoc ipsum facere deberet, non tamen facere potest P. Eliz. quamvis jactet ubique veritatem; cum enim veritas directa non tantum in nobis, sed etiam in SS. Patribus, quorum doctrinam non esse certam, sed probabilem asserat P. Eliz. lib. 6. qu. 16. §. 9. pag. 314. sepe lateat; considerationes autem reflexas idem P. Eliz. ubique exterminet, ideo nec habet veritatem directam, nec reflexam. Ecce quod tendit, qui ubique, sed præsertim lib. 3. quest. 16. & 17. obligat

P. Eliz.

amplecti veritatem ut est in se.

§. IV.

Quid de unico Doctore sentiendum?

SUMMARIUM.

Regulariter unus Doctor ad certam probabilitatem non est satis, n. 246.

Omnis opinio ab uno Authore derivata Inductio, ibid.

Ex S. Antonin. & S. Bernardino satis sapienter, ibid.

Respectu idiotæ unus facit certitudinem maiorem; & duo, ait P. D. Thyrsus, omni exceptione maiores eam faciunt respectu omnium, ibid.

Limitationes Magistri de Prado, n. 247.

Cui omnem alicujus libri opinionem sequi non liceat; licet autem stare consilio minus viri gravis? Ibid.

Classicus Doctor qui? n. 248.

Aliqui ex Summistis præclari Theologorum, ibid.

Quid nos dicamus, & non dicamus? n. 249, 250.

Confessores ad quid teneantur? n. 251.

Non omnis opinionis severitas veritati, nec omnis benignitas falsitati jungitur. Inductio, ibid.

Opinio communis non bene asseritur, qua plures numerat, n. 252.

Facilis est certitudo de intrinsecâ, & extrinsecâ probabilitate; difficillima de probabilitate, n. 253.

Sapienter (de triplici hominum classe qualiter optari debent) P. Terilli monitum, n. 254.

Summistæ præclare à P. Terillo contra Celladæ defenduntur: eorum finis non sunt veri Cæsum Moralium Historici, ibid.

Objicies: Si licet sequi omnem practicè probabilem; ergo etiam unius Authoris; ergo unius Authoris dictamen erit sufficiens pro regulâ conscientia totius Ecclesie, & omnium Fidelium. Sed contra retorquetur in Probabilioritas; si enim tenemur ad probabilius, poterit tota Ecclesia eam probabilior sequi; tum in P. Eliz. qui lib. 6. qu. 21. §. 8. ait satis esse, ut quis faciat suum unum Authorem, qui plerumque verum dicat, & idiotas monet, ut stent viro fide digno. Deinde dico, quod plerumque, & regulariter unus Doctor non facit certam probabilitatem, nisi ad summum in materia ab alijs non agitata; si enim communiter Doctores eam opinionem negent, difficile profus erit credere certam in eâ probabilitatem. Hoc addo, non esse cæcis oculis damnandos omnes,